

Xây dựng và sử dụng khung năng lực trong phát triển đội ngũ giáo viên làm công tác tư vấn học đường ở trường tiểu học

Lê Thục Anh

Email: anhlt@vinhuni.edu.vn
Trường Đại học Vinh
182 Lê Duẩn, thành phố Vinh,
tỉnh Nghệ An, Việt Nam

TÓM TẮT: Khung năng lực tư vấn học đường là công cụ cho các hoạt động phát triển đội ngũ giáo viên làm công tác tư vấn học đường ở trường tiểu học là vô cùng cần thiết trong bối cảnh trường học ở Việt Nam hiện nay chưa có chức danh chính thức cho lực lượng chuyên trách làm công tác tư vấn tâm lý học đường. Bài viết đề xuất khung năng lực tư vấn học đường của giáo viên tiểu học với năm thành tố được đánh giá các mức độ gồm: 1/ Năng lực nhận thức về hoạt động tư vấn tâm lý học đường của giáo viên tiểu học; 2/ Năng lực tìm hiểu đặc điểm tâm - sinh lý học sinh tiểu học và những khó khăn của học sinh tiểu học trong cuộc sống học đường; 3/ Năng lực xây dựng kế hoạch tư vấn tâm lý học đường cho học sinh tiểu học; 4/ Năng lực thiết kế, lựa chọn, thực hiện được chuyên đề tư vấn tâm lý học đường cho học sinh tiểu học; 5/ Năng lực phối hợp gia đình, cộng đồng trong tư vấn tâm lý học đường cho học sinh tiểu học. Khung năng lực có thể sử dụng để nâng cao chất lượng đội ngũ giáo viên làm công tác tư vấn học đường ở trường tiểu học.

TỪ KHÓA: Khung năng lực, tư vấn học đường, giáo viên tiểu học, trường tiểu học, học sinh.

→ Nhận bài 25/8/2023 → Nhận bài đã chỉnh sửa 18/9/2023 → Duyệt đăng 15/10/2023.

DOI: <https://doi.org/10.15625/2615-8957/12311008>

1. Đặt vấn đề

Đến trường và trở thành học sinh, đó là một bước ngoặt trong cuộc đời của học sinh tiểu học. Tham gia hoạt động học tập là hoạt động lần đầu tiên xuất hiện trong cuộc sống của các em. Đứng trước ngưỡng cửa “phân chia hai cuộc sống khác nhau”, các em gặp không ít những khó khăn mà chính những khó khăn này sẽ cản trở trong việc thực hiện nhiệm vụ học tập và phát triển bản thân của học sinh [1]. Tư vấn học đường nhằm đảm bảo sức khỏe thể chất và tâm lý ổn định cho mỗi em, tạo điều kiện tốt nhất cho các em tham gia học tập, rèn luyện và phát triển bản thân là hết sức cần thiết, đặc biệt đối với học sinh tiểu học. Tuy nhiên, tư vấn học đường ở Việt Nam hiện nay còn chưa phổ biến và thường không có các chuyên gia đảm nhận công việc này như ở các nước phương Tây. Hầu hết các giáo viên chủ nhiệm và giáo viên bộ môn sẽ là người tư vấn học đường cho chính học sinh của mình. Bài viết này giới thiệu khung năng lực tư vấn học đường của giáo viên tiểu học góp phần đưa ra những định hướng trong việc bồi dưỡng và phát triển đội ngũ giáo viên làm công tác tư vấn học đường trong nhà trường tiểu học.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Một số khái niệm

2.1.1. Tư vấn học đường

Hiệp hội Tham vấn Hoa Kỳ (1998) định nghĩa: Tư vấn là mối quan hệ giữa một người trợ giúp chuyên nghiệp

và người, nhóm người hoặc một chính thể xã hội cần được giúp đỡ, trong đó nhà tư vấn cung cấp sự giúp đỡ cho thân chủ trong việc xác định và giải quyết vấn đề liên quan đến công việc hoặc người khác [2]. Như vậy, tư vấn là thuật ngữ chỉ một hoạt động chuyên môn hoặc một nghề nghiệp chuyên giúp người khác đưa ra quyết định và giải quyết vấn đề, nâng cao năng lực của cá nhân bằng những phương pháp, nghiệp vụ chuyên môn. Người chuyên làm nghề này được gọi là “nhà tư vấn”.

Tư vấn học đường là hình thức hỗ trợ và chăm sóc sức khỏe tinh thần cho học sinh, trong đó bao gồm những đối tượng học sinh có vấn đề về hành vi, cảm xúc và những học sinh khó khăn trong học tập, trong giao tiếp và phát triển bản thân. Đó là sự hỗ trợ tâm lý, giúp học sinh nâng cao hiểu biết về bản thân, hoàn cảnh gia đình, mối quan hệ xã hội, từ đó tăng cảm xúc tích cực, tự đưa ra quyết định trong tình huống khó khăn học sinh gặp phải khi đang học tại nhà trường.

Tư vấn học đường là một công việc quan trọng của giáo viên bên cạnh hai công việc chính là giáo dục và dạy học. Giáo viên ngoài việc tổ chức, điều khiển hoạt động giáo dục, dạy học, định hướng hoạt động tự học và tự rèn luyện của học sinh, cũng cần đồng hành, theo sát và kịp thời phát hiện những khó khăn riêng của những học sinh khác nhau. Từ đó, giáo viên phối hợp với các lực lượng giáo dục trong và ngoài nhà trường nhằm tìm ra biện pháp, cách thức hỗ trợ phù hợp, giúp học sinh thực hiện tốt hoạt động học tập và rèn luyện [3].

Tư vấn học đường không chỉ là việc tư vấn tâm lý cho từng học sinh cụ thể khi các em gặp khó khăn trong cuộc sống mà còn bao gồm các hoạt động mang tính phòng ngừa, hướng tới mọi học sinh trong nhà trường, tạo môi trường thuận lợi cho sự phát triển nhân cách của các em, giúp các em nâng cao nhận thức, kỹ năng, cân bằng, hài hòa về tâm lý. Do đó, về bản chất, tư vấn học đường là hoạt động trợ giúp hướng đến tất cả học sinh trong nhà trường, nhằm đảm bảo sức khỏe thể chất và tâm lý ổn định cho học sinh, tạo điều kiện tốt nhất để các em tham gia học tập, rèn luyện và phát triển bản thân.

2.1.2. Năng lực và năng lực tư vấn học đường

Trong Tâm lý học, việc hiểu khái niệm năng lực được nhấn mạnh, không phải là một thuộc tính tâm lý duy nhất nào đó mà là sự tổng hợp các thuộc tính tâm lý cá nhân, đáp ứng được những yêu cầu của hoạt động và đảm bảo cho hoạt động đó đạt được kết quả mong muốn. Năng lực là tổ hợp các thuộc tính tâm lý của cá nhân, được hình thành và phát triển trong một lĩnh vực hoạt động cụ thể.

Năng lực (Competency) được dùng để chỉ khả năng thực hiện thành công một hoạt động (The ability to do something successfully or efficiently) [4]. Khái niệm năng lực được sử dụng hiện nay là năng lực thực hiện. Đó là việc sở hữu kiến thức, kỹ năng, thái độ và đặc điểm nhân cách mà một người cần có để đáp ứng các yêu cầu của một nhiệm vụ cụ thể. Năng lực gồm các thành tố kiến thức, kỹ năng và thái độ của mỗi cá nhân.

Năng lực tư vấn học đường là khả năng làm chủ những kiến thức và kỹ năng cần thiết về tư vấn tâm lý trong nhà trường, thái độ cá nhân đối với công tác tư vấn tâm lý cho học sinh và vận hành chúng hợp lý để thực hiện thành công các yêu cầu của hoạt động trợ giúp học sinh giải quyết các vấn đề về hành vi, cảm xúc và những khó khăn trong học tập, trong giao tiếp và phát triển bản thân.

Năng lực tư vấn học đường của giáo viên tiểu học là sự tổng hợp các kiến thức, kỹ năng, thái độ mà giáo viên cần có để hoàn thành tốt công việc tư vấn học đường ở trường tiểu học. Do đặc trưng của lao động, đội ngũ giáo viên tiểu học vừa làm nhiệm vụ giáo dục và dạy học vừa thực hiện vai trò của người làm công tác tư vấn học đường, giúp học sinh thực hiện tốt hoạt động học tập và rèn luyện. Vì vậy, năng lực tư vấn học đường vừa bao gồm sự tổng hợp kiến thức, kỹ năng, thái độ của giáo viên tiểu học vừa tổng hợp kiến thức, kỹ năng, thái độ của người tư vấn học đường.

2.2. Khung năng lực tư vấn học đường của giáo viên tiểu học

Trong bối cảnh hiện nay, nhiều trường học chưa có cán bộ tâm lý học đường chuyên trách mà chủ yếu sử dụng giáo viên kiêm nhiệm công việc này. Việc xác định những năng lực cần thiết để giáo viên triển khai nhiệm vụ tư vấn học đường cho học sinh cần có cơ sở thực tiễn và cơ sở pháp lý.

Trước hết, xuất phát từ đặc thù lao động của giáo viên phổ thông cùng với chức năng giảng dạy và giáo dục, giáo viên còn đảm nhiệm một chức năng vô cùng quan trọng liên quan tới việc chăm sóc sức khỏe tâm thần cho học sinh đó là chức năng tư vấn tâm lý. Tiếp đến, căn cứ theo hướng dẫn của Bộ Giáo dục và Đào tạo tại Thông tư số 31/2017/TT-BGDĐT ban hành ngày 18 tháng 12 năm 2017 cũng cho thấy, công tác tư vấn tâm lý cho học sinh trong trường phổ thông hiện nay đòi hỏi đội ngũ giáo viên cần đáp ứng những yêu cầu nhất định về năng lực tư vấn học đường. Đặc biệt, chương trình bồi dưỡng năng lực tư vấn cho giáo viên phổ thông làm công tác tư vấn cho học sinh đã ban hành kèm theo Quyết định số 1876/QĐ - BGDĐT ngày 21 tháng 5 năm 2018 là cơ sở quan trọng để xác định các năng lực cần thiết cho công tác tư vấn học đường của đội ngũ giáo viên phổ thông.

Xuất phát từ các phân tích trên, chúng tôi đề xuất khung năng lực tư vấn học đường của giáo viên tiểu học với các tiêu chí đánh giá được chia thành các mức độ sau: Mức độ 1: Năng lực ở mức độ Chưa đạt yêu cầu, cần được phát triển; Mức độ 2: Năng lực ở mức độ Đạt yêu cầu, cần được bồi dưỡng, phát triển; Mức độ 3: Năng lực ở mức độ Tốt, cần tiếp tục bồi dưỡng, duy trì và phát triển (xem Bảng 1).

2.3. Sử dụng khung năng lực trong phát triển đội ngũ giáo viên ở trường tiểu học làm công tác tư vấn học đường

2.3.1. Xây dựng kế hoạch phát triển đội ngũ giáo viên ở trường tiểu học làm công tác tư vấn học đường theo khung năng lực

Xây dựng kế hoạch phát triển đội ngũ giáo viên ở trường tiểu học làm công tác tư vấn học đường là một nội dung quan trọng trong phát triển đội ngũ. Trước hết, việc xây dựng kế hoạch đảm bảo xây dựng, phát triển và nâng cao chất lượng đội ngũ một cách dài hạn, đúng đắn và có hiệu quả.

Xây dựng kế hoạch phát triển đội ngũ giáo viên ở trường tiểu học làm công tác tư vấn học đường cần dựa trên mục tiêu, yêu cầu tư vấn tâm lý học đường cho học sinh tiểu học; nhu cầu tư vấn, hỗ trợ của học sinh tiểu học. Đồng thời, việc xây dựng kế hoạch phát triển đội ngũ giáo viên ở trường tiểu học làm công tác tư vấn học đường phải chú trọng tới các hoạt động giúp làm phát triển ở giáo viên phẩm chất và năng lực phù hợp với yêu cầu của hoạt động trợ giúp học sinh giải quyết các vấn đề về hành vi, cảm xúc và những khó khăn trong học tập, trong giao tiếp và phát triển bản thân.

Xây dựng kế hoạch phát triển đội ngũ giáo viên ở trường tiểu học làm công tác tư vấn học đường, các chủ thể quản lý cần tổ chức thực hiện tốt các biện pháp sau: 1/ Nâng cao nhận thức cho các chủ thể quản lý về ý nghĩa của xây dựng kế hoạch phát triển đội ngũ giáo viên làm công tác tư vấn học đường ở trường tiểu học; 2/ Thiết lập các căn cứ để xây dựng kế hoạch phát triển đội ngũ giáo viên làm công tác tư vấn học đường ở

Bảng 1: Các tiêu chí đánh giá khung năng lực tư vấn học đường của giáo viên tiểu học

Chỉ số hành vi	Thành tố		
	Biểu hiện các mức độ		
	1	2	3
1. Nhận thức về hoạt động tư vấn học đường của giáo viên tiểu học			
1.1. Giải thích được các vấn đề về tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.	Không giải thích được các vấn đề về tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.	Giải thích chưa đầy đủ các vấn đề về tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.	Giải thích được đầy đủ, chính xác các vấn đề về tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.
1.2. Xác định được chủ thể chính của hoạt động tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.	Không xác định được chủ thể chính của hoạt động tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.	Xác định không chính xác chủ thể chính của hoạt động tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.	Xác định được chính xác chủ thể chính của hoạt động tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.
1.3. Liệt kê được các yêu cầu về đạo đức trong tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.	Không liệt kê được các yêu cầu về đạo đức trong tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.	Liệt kê chưa đầy đủ yêu cầu về đạo đức trong tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.	Liệt kê được đầy đủ yêu cầu về đạo đức trong tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.
1.4. Xác định được các phương pháp và hình thức tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.	Không xác định được các phương pháp và hình thức tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.	Xác định các phương pháp và hình thức tư vấn học đường cho học sinh tiểu học chưa phù hợp.	Xác định các phương pháp và hình thức tư vấn học đường cho học sinh tiểu học phù hợp.
1.5. Thể hiện sự tích cực chủ động vận dụng kiến thức và kĩ năng về tư vấn học đường trong nhà trường phổ thông.	Không thể hiện sự tích cực chủ động vận dụng kiến thức và kĩ năng về tư vấn học đường trong nhà trường phổ thông.	Chưa thực sự tích cực chủ động vận dụng kiến thức và kĩ năng về tư vấn học đường trong nhà trường phổ thông.	Thể hiện sự tích cực chủ động vận dụng kiến thức và kĩ năng về tư vấn học đường trong nhà trường phổ thông.
1.6. Thể hiện tinh thần chủ động bồi dưỡng nâng cao kiến thức và kĩ năng tư vấn học đường.	Không thể hiện tinh thần chủ động bồi dưỡng nâng cao kiến thức và kĩ năng tư vấn học đường.	Chưa thực sự chủ động bồi dưỡng nâng cao kiến thức và kĩ năng tư vấn học đường.	Thể hiện tinh thần chủ động bồi dưỡng nâng cao kiến thức và kĩ năng tư vấn học đường.
2. Tìm hiểu đặc điểm tâm - sinh lí học sinh tiểu và những khó khăn của học sinh tiểu học trong cuộc sống học đường			
2.1. Mô tả được những đặc điểm tâm - sinh lí học sinh tiểu học	Không mô tả được những đặc điểm tâm - sinh lí học sinh tiểu học	Mô tả chưa đầy đủ những đặc điểm tâm - sinh lí học sinh tiểu học	Mô tả được đầy đủ những đặc điểm tâm - sinh lí học sinh tiểu học
2.2. Nhận diện được những khó khăn của học sinh tiểu học trong cuộc sống học đường.	Không nhận diện được những khó khăn của học sinh tiểu học trong cuộc sống học đường.	Nhận diện chưa chính xác những khó khăn của học sinh tiểu học trong cuộc sống học đường.	Nhận diện được chính xác những khó khăn của học sinh tiểu học trong cuộc sống học đường.
2.3. Thể hiện thái độ sẵn sàng lắng nghe, tìm hiểu để đánh giá học sinh một cách khách quan.	Không thể hiện sẵn sàng lắng nghe, tìm hiểu để đánh giá học sinh một cách khách quan.	Chưa thực sự sẵn sàng lắng nghe, tìm hiểu để đánh giá học sinh một cách khách quan.	Thể hiện thái độ sẵn sàng lắng nghe, tìm hiểu để đánh giá học sinh một cách khách quan.
3. Xây dựng kế hoạch tư vấn học đường cho học sinh tiểu học			
3.1. Xác định được nhu cầu tư vấn, hỗ trợ của học sinh tiểu học.	Không xác định được nhu cầu tư vấn, hỗ trợ của học sinh tiểu học.	Xác định chưa chính xác nhu cầu tư vấn, hỗ trợ của học sinh tiểu học.	Xác định chính xác nhu cầu tư vấn, hỗ trợ của học sinh tiểu học.
3.2. Xác định mục tiêu của kế hoạch tư vấn học đường cho học sinh tiểu học phù hợp.	Không xác định được mục tiêu của kế hoạch tư vấn học đường cho học sinh tiểu học phù hợp.	Xác định không chính xác mục tiêu của kế hoạch tư vấn học đường cho học sinh tiểu học phù hợp.	Xác định chính xác mục tiêu của kế hoạch tư vấn học đường cho học sinh tiểu học phù hợp.
3.3. Lựa chọn được định hướng tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.	Không lựa chọn được định hướng tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.	Lựa chọn chưa được tốt định hướng tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.	Lựa chọn được tốt định hướng tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.
3.4. Lập kế hoạch tư vấn học đường cho học sinh tiểu học phù hợp.	Không lập được kế hoạch tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.	Lập kế hoạch tư vấn học đường cho học sinh tiểu học chưa được phù hợp	Lập được kế hoạch tư vấn học đường cho học sinh tiểu học phù hợp.
3.5. Tổ chức, sắp xếp các điều kiện, phương tiện thực hiện kế hoạch tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.	Không tổ chức, sắp xếp được các điều kiện, phương tiện thực hiện kế hoạch tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.	Tổ chức, sắp xếp chưa tốt các điều kiện, phương tiện thực hiện kế hoạch tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.	Tổ chức, sắp xếp tốt các điều kiện, phương tiện thực hiện kế hoạch tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.
4. Thiết kế, lựa chọn, thực hiện chuyên đề tư vấn học đường cho học sinh tiểu học			
4.1. Xác định được căn cứ xây dựng, lựa chọn và thực hiện chuyên đề tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.	Không xác định được căn cứ xây dựng, lựa chọn và thực hiện chuyên đề tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.	Xác định chưa tốt căn cứ xây dựng, lựa chọn và thực hiện chuyên đề tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.	Xác định tốt căn cứ xây dựng, lựa chọn và thực hiện chuyên đề tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.
4.2. Xác định được được các bước trong quy trình xây dựng, lựa chọn, thực hiện chuyên đề tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.	Không xác định được các bước trong quy trình xây dựng, lựa chọn, thực hiện chuyên đề tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.	Xác định chưa tốt các bước trong quy trình xây dựng, lựa chọn, thực hiện chuyên đề tư vấn học đường cho học sinh tiểu học	Xác định tốt các bước trong quy trình xây dựng, lựa chọn, thực hiện chuyên đề tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.

Chỉ số hành vi	Thành tố	Biểu hiện các mức độ		
		1	2	3
4.3. Triển khai được chuyên đề tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.		Chưa triển khai được chuyên đề tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.	Triển khai chưa tốt chuyên đề tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.	Triển khai tốt chuyên đề tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.
4.4. Đánh giá được kết quả thực hiện chuyên đề tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.		Không đánh giá được kết quả thực hiện chuyên đề tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.	Đánh giá kết quả thực hiện chuyên đề tư vấn học đường cho học sinh tiểu học chưa chính xác.	Đánh giá chính xác kết quả thực hiện chuyên đề tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.
4.5. Thể hiện thái độ chủ động, tích cực lựa chọn, thực hiện chuyên đề tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.		Không chủ động, tích cực lựa chọn, thực hiện chuyên đề tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.	Chưa thực sự chủ động, tích cực lựa chọn, thực hiện chuyên đề tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.	Thể hiện thái độ chủ động, tích cực lựa chọn, thực hiện chuyên đề tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.
5. Phối hợp gia đình, cộng đồng trong tư vấn học đường cho học sinh tiểu học				
5.1. Thiết kế được kế hoạch phối hợp gia đình, cộng đồng để tổ chức tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.		Không thiết kế được kế hoạch phối hợp gia đình, cộng đồng để tổ chức tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.	Thiết kế kế hoạch phối hợp gia đình, cộng đồng để tổ chức tư vấn học đường cho học sinh tiểu học chưa phù hợp.	Thiết kế kế hoạch phối hợp gia đình, cộng đồng để tổ chức tư vấn học đường cho học sinh tiểu học phù hợp.
5.2. Xây dựng được cơ chế phối hợp gia đình, cộng đồng trong tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.		Không xây dựng được cơ chế phối hợp gia đình, cộng đồng trong tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.	Xây dựng cơ chế phối hợp gia đình, cộng đồng trong tư vấn học đường cho học sinh tiểu học chưa có hiệu quả.	Xây dựng cơ chế phối hợp gia đình, cộng đồng trong tư vấn học đường cho học sinh tiểu học có hiệu quả.
5.3. Tổ chức thực hiện được kế hoạch phối hợp các lực lượng trong tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.		Không tổ chức thực hiện được kế hoạch phối hợp các lực lượng trong tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.	Tổ chức thực hiện kế hoạch phối hợp các lực lượng trong tư vấn học đường cho học sinh tiểu học chưa tốt.	Tổ chức thực hiện kế hoạch phối hợp các lực lượng trong tư vấn học đường cho học sinh tiểu học tốt.
5.4. Đánh giá được việc thực hiện kế hoạch phối hợp các lực lượng trong tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.		Không đánh giá được việc thực hiện kế hoạch phối hợp các lực lượng trong tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.	Đánh giá việc thực hiện kế hoạch phối hợp các lực lượng trong tư vấn học đường cho học sinh tiểu học chưa hợp lí.	Đánh giá hợp lí việc thực hiện kế hoạch phối hợp các lực lượng trong tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.
5.5. Thể hiện thái độ tích cực, chủ động phối hợp các lực lượng trong tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.		Không tích cực, chủ động phối hợp các lực lượng trong tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.	Chưa thực sự chủ động phối hợp các lực lượng trong tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.	Tích cực, chủ động phối hợp các lực lượng trong tư vấn học đường cho học sinh tiểu học.

trường tiểu học; 3/ Quy trình hóa việc tổ chức xây dựng xây dựng kế hoạch phát triển đội ngũ giáo viên làm công tác tư vấn học đường ở trường tiểu học.

2.3.2. Bồi dưỡng đội ngũ giáo viên ở trường tiểu học làm công tác tư vấn học đường theo khung năng lực

Khung năng lực tư vấn học đường được xem là chuẩn đầu ra của quá trình bồi dưỡng đội ngũ giáo viên làm công tác tư vấn học đường ở trường tiểu học. Bồi dưỡng đội ngũ giáo viên ở trường tiểu học làm công tác tư vấn học đường có mục đích trang bị kiến thức, hình thành kĩ năng, phẩm chất chính trị, tư tưởng, đạo đức và tâm lí, tạo nên những mẫu hình cơ bản của nhà tư vấn học đường. Từ đặc trưng lao động của nhà tư vấn học đường trong nhà trường tiểu học, hình thành các năng lực hành động tương ứng cho giáo viên làm công tác tư vấn học đường; nhằm khắc phục mặt tiêu cực, phát huy mặt tích cực, bù đắp những thiếu hụt, khiếm khuyết của đội ngũ trong quá trình hoạt động; tạo ra phẩm chất mới và sự phát triển toàn diện của đội ngũ giáo viên làm công tác tư vấn học đường ở trường tiểu học.

Hoạt động bồi dưỡng đội ngũ theo khung năng lực

được bắt đầu từ việc xác định những năng lực còn thiếu, còn hạn chế, của đội ngũ, từ đó xây dựng nội dung, chương trình bồi dưỡng nâng cao năng lực tư vấn học đường cho đội ngũ giáo viên làm công tác tư vấn học đường ở trường tiểu học. Theo đó, hoạt động bồi dưỡng cần hướng tới hình thành và phát triển các năng lực: 1/ Năng lực nhận thức về hoạt động tư vấn học đường của giáo viên tiểu học; 2/ Năng lực tìm hiểu đặc điểm tâm - sinh lí học sinh tiểu và những khó khăn của học sinh tiểu học trong cuộc sống học đường; 3/ Năng lực xây dựng kế hoạch tư vấn học đường cho học sinh tiểu học; 4/ Năng lực thiết kế, lựa chọn, thực hiện được chuyên đề tư vấn học đường cho học sinh tiểu học; 5/ Năng lực phối hợp gia đình, cộng đồng trong tư vấn tâm lí học đường cho học sinh tiểu học.

Theo Quyết định 1876/QĐ-BGDĐT bồi dưỡng năng lực tư vấn cho giáo viên phổ thông, mỗi địa phương cũng như mỗi cơ sở giáo dục cần chú trọng việc xây dựng kế hoạch chương trình bồi dưỡng theo khung năng lực; tổ chức hoạt động bồi dưỡng đội ngũ theo quy trình nhất định; chỉ đạo đánh giá kết quả bồi dưỡng năng lực tư vấn cho giáo viên.

2.3.3. Đánh giá đội ngũ giáo viên ở trường tiểu học làm công tác tư vấn học đường theo khung năng lực

Đánh giá chính xác, khách quan năng lực của giáo viên làm công tác tư vấn học đường; giúp chủ thể quản lí có được bức tranh đầy đủ về đội ngũ, từ đó có giải pháp đào tạo, bồi dưỡng, điều chỉnh; đánh giá giúp đội ngũ giáo viên nhận được những thông tin phản hồi khách quan, để cải thiện việc thực hiện nhiệm vụ, đáp ứng yêu cầu của Chương trình Giáo dục phổ thông trong giai đoạn hiện nay.

Năng lực tư vấn học đường là một trong các năng lực phát triển chuyên môn nghiệp vụ của giáo viên tiểu học. Khung năng lực tư vấn học đường là thành tố của khung năng lực giáo viên tiểu học; Một mặt, khung năng lực tư vấn học đường giúp cụ thể hóa một tiêu chí trong hệ thống các tiêu chí/tiêu chuẩn đánh giá giáo viên tiểu học; Mặt khác, khung năng lực tư vấn học đường được sử dụng để đánh giá hiệu quả của một nhiệm vụ quan trọng khác của giáo viên bên cạnh hai nhiệm vụ chính là giáo dục và dạy học.

Đánh giá đội ngũ giáo viên tiểu học làm công tác tư

vấn học đường cần được tiến hành theo các bước sau: 1/ Xác định rõ mục đích, yêu cầu đánh giá; 2/ Lựa chọn nội dung đánh giá; 3/ Sử dụng các phương pháp đánh giá theo khung năng lực; 4/ Tổ chức đánh giá theo một quy trình chặt chẽ; 5/ Sử dụng kết quả đánh giá phục vụ phát triển đội ngũ ở các giai đoạn tiếp theo.

3. Kết luận

Trong bối cảnh trường học ở Việt Nam hiện nay, xây dựng khung năng lực tư vấn học đường là cần thiết để đội ngũ giáo viên tiểu học kiêm nhiệm được công tác tư vấn cho học sinh theo Thông tư số 31/2017 của Bộ Giáo dục và Đào tạo về Hướng dẫn thực hiện công tác tư vấn tâm lí cho học sinh trong trường phổ thông. Khung năng lực tư vấn học đường cũng là công cụ cho các hoạt động sử dụng, bố trí sắp xếp hợp lí đội ngũ; bồi dưỡng đội ngũ; đánh giá đội ngũ giáo viên làm công tác tư vấn học đường ở trường tiểu học nhằm nâng cao chất lượng đội ngũ, góp phần đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục phổ thông hiện nay.

Tài liệu tham khảo

- [1] Bùi Văn Huệ - Phan Thị Hạnh Mai - Nguyễn Xuân Thức, (2022), *Giáo trình Tâm lí học tiểu học*, NXB Đại học Sư phạm, Hà Nội.
- [2] Trần Thị Minh Đức, (2014), *Giáo trình Tham vấn tâm lí*, NXB Đại học Quốc gia Hà Nội.
- [3] Bộ Giáo dục và Đào tạo, (18/12/2017), *Thông tư số 31/2017/TT-BGDĐT về Hướng dẫn công tác tư vấn tâm lí cho học sinh trong trường phổ thông*.
- [4] Dictionary, O. E., (1999), *The Oxford Dictionary and Thesaurus*, Oxford: Oxford University Press.
- [5] Nguyễn Đức Sơn (chủ biên), (2018), *Tài liệu bồi dưỡng năng lực cho cán bộ, giáo viên làm công tác tư vấn tâm lí trong trường phổ thông*, NXB Giáo dục Việt Nam.
- [6] Bộ Giáo dục và Đào tạo, (21/5/2018), *Quyết định số 1876/QĐ-BGDĐT về ban hành Chương trình bồi dưỡng năng lực tư vấn cho giáo viên phổ thông làm công tác tư vấn cho học sinh*.
- [7] Neukrug, E, (2011), *The world of the counselor: An introduction to the counseling profession*, Nelson Education.

DEVELOPING AND USING COMPETENCE FRAMEWORK IN ENHANCING TEACHERS WORKING AS SCHOOL COUNSELORS IN PRIMARY SCHOOLS

Le Thuc Anh

Email: anhlt@vinhuni.edu.vn
Vinh University
182 Le Duan, Vinh city,
Nghe An province, Vietnam

ABSTRACT: *The school counseling competence framework- a tool for the development activities of teachers working as school counselors at primary schools is essential in the current school context in Vietnam without an official title for the workforce specializing in school psychology counseling. The article proposes a school counseling competence framework for primary school teachers with five components assessed at levels including: 1/ The primary teacher's cognitive capacity for school psychology counseling activities; 2/ Ability to learn psycho-physiological characteristics of the primary school pupils and their difficulties in school life; 3/ Ability to develop a school psychology counseling plan for primary school pupils; 4/ Ability to design, select, and implement school psychology counseling plans for primary school pupils; 5/ Capacity to coordinate family and community in school psychology counseling for primary school pupils. It can be used to improve the quality of teachers working as school counselors at primary schools.*

KEYWORDS: Competence framework, school counseling, primary school teachers, primary schools, pupils.